

Előfizetési feltételek:

Külföldre 6 ft. —
Fél évre 3 ft. —
Évesre 1 ft. 50 kr.

Előfizetési lehet csupán a kiadó hivatalánál B.-Gyarmaton.

A lap szállítást részesül a nyilvántartás vonalkódjával a közlekedési hivataloknál a kifizetésért.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ

politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

Hirdetési díjak:

Öt soros hirdetés 5 kr.
Helyi hirdetés 30 kr.
Nyitólíra 20 kr.

Hirdetési díjak a kiadó. Helyi hirdetés és társadalmi hirdetés különösen kedvező.

Hirdetési díjak, reklámok és hirdetés a kiadóhoz.

B.-Gyarmat okt. 20.

A sajtó fő feladata: megtagadni az idők útját, s ha az ér vértében rendetlenséget, kárjellemet vesz észre, azt azonnal a nyilvánosság elé hozni; mert a közönség bajai sok esetben csak a közszellem nyomása által vesztethet el veszélyes jellegűket.

Mai társadalmi viszonyaink, fájdalom, kárjellemben nem szenvednek hiányt. Számba sem véve azon veszélyes felhőket, melyek egész világ-részeket felelt huzódnak össze és egy általános megrázkódtatást viharral fenyegetik Európa összes népeit és országait, szűkebb társadalmunkban is annyi a baj, annyi az aggasztó előjel a jövőre nézve, hogy már nemcsak itt, hanem országunkra is a külföldi társadalmi rétegekben hangos panaszkokban tört ki.

Amde a panasz nemcsak a bajt nem szünteti meg, hanem még sokszor a valójánál nagyobb teszi, mert csüggedést, bátorlanságot idéz elő, sőt még azt is megbénítja, a kiből elég jó akarat és hajlam van a baj gyógyítására a szükséges óvzerekről gondoskodni.

Mint minden betegség oka, úgy a társadalmi kóranyag is jó részben önmagunkban rejlik, s ha sikerül ezt belőlünk eltávolítani, a kedvezőtlen s talán bajt okozható körülmények ellen is edzettebb testtel fogunk küzdeni, s talán olyan sikerrel, hogy azok nem lesznek képesek erőt venni rajtunk.

Időnk általános kórjele a pénz-és keresethiány.

Jogosultak-e és mennyiben az ez irányú országos hangzó panaszok, lehetne-e és hogyan e bajon csak némileg is segíteni? Lesz a következő fejtegetésünk célja. Előrebocsátjuk, hogy e fejtegetésünkben tisztán és kizárólagosan csak a tényleges viszonyok objektív tárgyalását tűztük ki magunknak és eszünk ágában sincs bárki is célzatosságot gyakorolni.

A pénz-és keresethiány egymással szorvi kapcsolatban áll. Hol pénz nincs, ott kereset sincs, és viszont. Mindkét baj tehát egy közös kuforrásban gyökeredzik. E kuforrást kell tehát mindenekelőtt felkutatni, mert míg azt nem tudjuk, honnan ered a baj, addig gyógyításról szó sem lehet.

Magyarország fűjöveldelme, földmivelő ország lévén, túlnyomólag a terméstől függ. Ha a termelőnek nincs pénze, akkor a többi kereset-ágnak sem jut. De a legutóbbi évtizedben egy évről sem mondhatjuk, hogy határozottan rossz, vagy éppen

semmi termése sem lett volna, sőt, ha mindent jól fontolva vesszük, be kell vallanunk, hogy a lefolyt évtized termelési eredménye átlagosan megütötte a középátlót vagy tán annál is valamivel jobbat.

Tehát pénz-és keresethiányt nem lehet csak úgy könnyedén, mint általában szokás, a rossz termésnek a nyakába szőni. Vagy talán a külföldben rendkívül nagy kárterhek viselése idézi elő a pénzhányt? Ebben ugyan van valami, mert a mai adók ugyancsak tulmentek minden eddig viselt kárterheken. De elvégre is az adó két harmada közvetett uton ismét csak az országban jó forgalomba, és így ami az egyik oldalon kimegy, az a másikon is beszívárog. Tehát ez sem lehet közvetlen oka a pénzhányynak.

És mégis az ipar ugyaszólván szűnetel, pang, nincs kereset, nincs pénz. Az ipar nyomott helyzete legkivált kis városokban észlelhető.

Pedig a 70-es évelejn minden üzlet virágozott. A közjólét, a pénz bőrsége oly fokon állott, melyet természetesen fejlődés útján nem érhetett el. A szédítés oly magasságba vitte, a honnan csak igen nagyot bukhatott. És bukott is. A pénzváltás utófénydalmait nyögjük még most is. Ez a pénz és keresethiány főforrása.

A termelőnek be kell vonni vitorláit, hogy a szenvedett károkat kiheverhesse. Ez által persze az ipar is csökken, de azért mégsem annyira, hogy tisztességesen, ha nem is in jubilo, meg nem élhetne. És hogy nem élhet meg azt legnagyobb részben magának tulajdoníthatja. Csak a fájdalom, hogy ilyenkor az ártatlannak is szenvednie kell a többivel.

Iparosaink, tisztelet a kivételnek, kiket a hét kövér esztendő elkényeztetett, a rákövetkezőt soványakban se hogy sem találják helyüket. A szédítés korszakában mindenféle örült vállalatokba bocsátkoztak, melyek következményei vagyoni állapotukat össze-visza zilálta, de azért még most se tudják gyakorolni a lemondást, az önmegtartóztatást életmódjukban, ők még most is kíváncsiak azon körből, melybe őket a gondviselés helyezte és a melyből a pénzváltás előtt talán pillanatra kiemelve érezték magukat.

Azután iparosaink nagy része mesterséget nem tekint hivatásának, hanem csak alkalmatlan munkának, fejős tehénnek, gyártmányaikat nagy árt követel és mégis csak hanyagul készíti ol, munkájában nagyobb, a kor igényelte tökélyre, sem helyes izlésre nem törekszik és azután mégis panaszkodik, ha nem nála, hanem másutt vásárolnak.

És nagy városokban miért oly tisztelt az iparosostály? Mert, már legalább nagy többségben, van hitele és megbízhatósága. Ott az iparos, ki vagyonna akar szert tenni, nem játszik nagy urat, hanem napestig üzletben van és dolgozik. Estéit családja körében tölti és ha valami mulatóhelyen megjelenik, ritkán teszi azt családja nélkül. A közéletben és politikában csak annyiban vesz részt, a menyiben honpolgári kötelem kívánja; iparágában minden haladást elfogad, józan és mindenki irányában egyaránt előzékeny, pontos és szolgálatkész. És daczára annak, hogy az élet-szükséglet és adó nagy városokban hasonlítanul nagyobb, daczára, hogy a kedvezőtlen időviszonyokat ép úgy, talán még nyomasztóbban érzik, mint kis városokban, ott annyi panaszt még sem lehet hallani.

Miért nem indulhatna ez után a kisvárosi iparos is? Szükség-e, hogy egy nem egészen 10,000 lakossal bíró városban vagy 50 kocsmá és körülbelül 6-10 kávéház legyen? Ki tartja fenn mindezeket? Nemde túlnyomólag a középosztály?!!! És mégis azon panaszkodunk, hogy nincs pénz, nincs kereset?

Pedig tény, hogy aránylag több az adósságunk, mint a pénzünk, és hogy rohamosan megyünk az általános elcsüggedés örvényé felé. S mi menthet, vagy menthet-e még valami meg az előrelátható bukástól?

Igen, azon erkölcsi erő mely szorgalomra, kitartásra szigorú takarékosagra és a mi a legfőbb, önmegtartóztatásra vezet. Más nem. Ha ennek karjaiba nem vetjük magunkat idejekorán, a vidéki ipar jöveldemesőbb része egy két élelmes embernek a kezébe jut, ami pedig megmarad, úgy elcsúsz, hogy a parasztembert is aligha fogja majd kielégíteni.

Az uszora elfojtásáról.

1861-ik évben egy közgyűlési vita alkalmából röpiratot írtam a követi utasítás védelmére, melyből egy példányt, a nagy hírű főpap: Lonovics József érseknek is kedveskedtem. Igen lekötelező modorban köszöntö meg figyelmemet, s a többi közt ezt írta: *"Orsotom és utasítások iránti meggyőződés indokolt véleményét, s csak azt ajánlom, hogy a mint dolgoink állnak, arra is alkalmatlanok a classius ama vocat: optima videbantur, quorum tempus iam praeterierat. Ne engedje a jövő, hogy hasznát valaha ennek kárát vallja"*

A jólat fájdalom beteljesedett, mert mióta a törvényhatóságok megszűntek a törvényhozás tényezői lenni: megdöbbenve tapasztaljuk a képviselő ház folytonos kísérleteit. Még meg sem szárad sok törvényen a tinta, már is módosításáról kell gondoskodni.

Es ez nem is lehet másképp. A hirre vergődött tekintélyek saját elméleteiket rátukmálják a többségre, és lesz belőle törvény a nélkül, hogy a gyakorlati életnek megfelelné.

A parlamenti absolutismus egyik szerencsétlen alkotása az uszora törvény eltörlése is. Nem állítom, hogy ez előtt is nem divatozott volna az uszorkodás: de nem volt törvény által szentesítve. A törvény tisztelő, társadalmi reputációjára sokat tartó ember nem uszorkodott. Most a törvény megrontotta az erkölcsöket. Kinevetették az oly csoda bogarat, a ki 6%, száztólira vesztetett pénzt. Van rá példa, hogy a káptalanok is fölemelték a kamatlatat. Az uszorkodók az árvaik érdekében uszorkodnak.

Ily nehéz körülmények közt a gazda, iparos s kereskedő, ha saját pénzzel nem rendelkeznek: a tőke-pénzesnek dolgozik. A pénztőzések a has, a többiek mindnyájan a munkás tagok; csak hogy a has nem élte, hanem megdermesztik őket. Az uszora törvény eltörlése tette tönkre az ingatlanok értékét: is, mert a korlátlan pénzkerekedés legjutalmazóbb s legkevésbé fárasszó foglalkozás lévén, a tőkepénzes minék feketén pénzt fekvő birtokba, midőn azt az ingatlan jövedelmét messze meghaladó kamatra kiadhatja, s jelzálogilag is biztosíthatja.

Távol legyen tőlem, hogy a tőke-pénzesek ellen akarnék igazni. A törvényhozás és a kormány hibája, hogy az uszora, a társadalom ezen rákfenéje kiirtva nincs.

Ily hosszú előzmény után felmerül már most e kérdés: Miként lehetne a bajon segíteni? Ezme ébrenszől elmondtam nézeteimet.

Nagy méltóságú államokban, hol a nép régóta szabad, maga lábán jár s a társulási szellem ki van fejlődve: elégségesek a permissiv törvények, és a polgároknak lehet bizni, hogy magukon segítsenek. Azonban oly államban, hol a nép zöme nem rég szabadult meg a szolgaság jármától, s kellő kiképzetéséről nem volt idő s mód gondoskodni: a törvényhozásnak s kormányának kötelessége a népet úgy eszlővén rákényszeríteni, hogy magán segítsen.

Nem tartom elégségnek a pol-

gárok szabad tetőzészére bizoni a nyereséskedés tárgyává tenni a hitel és biztosító intézetek megalapítását. Az országot okaszerden kell meggyökro, ezeket pedig tekintélyes kerületekre ugy felosztani, hogy minden kerület székhelyén legyen telekbiroság, hitoles biztosító intézet. A helyhatóságok a lakosság adója a elégéhtő vagyona arányában tartozzanak részvényesek lenni a hitel és biztosító intézeteknek. Ne a nagy osztalék: hanem a lehetőségig olcsó kamat és kis biztosítási díj legyen az intézetek célja. A nyereséget a községek köz szükségletére lehetne fordítani, hogy ekképpen a legnagyobb adóssal se érezze magát megterhelve, mivel hogy a községi pótlékot viselni ugy is köteles, a mennyiben pedig a nyereség a közös szükségletet szolgálja: osztások föl aránylagosan.

Ily hitel intézetet létre hozni polgári kötelesség, hogy a gazdasági ipar és kereskedelem táplálékot nyerjen. Az általános kötelező biztosítás is szintugy kötelesség; mert a társadalomban élő embernek nincs jogában magát az adózásra képtelenné tenni.

A kerületek székhelyén járásbíró-ságok minden nagyobb nehézség nélkül létrehozhatók.

Az állami pénzüri hivatalok föl lővén mentve a végrehajtások s illetoik szabásoktól: nagyon ráérőnek kellő jutalom mellett a hitel s biztosító intézetek kezelésére, s ekként az intézetek aránylag olcsó kezelési úsztviselőket nyernének.

Ily országos intézkedés mellett a kinek biztos jelzálaga vagy személyes hitele lenne: pár óra alatt minden közbenjárók nélkül olcsó kölcsönt kaphatna és csak a hitel-vesztést egyen szorolna uszorás kölcsönre; a polgárok a közterheket könnyebben viselhetnék; a zaibbasztó uszorától megszabadulnának, szóval a mai kétségbe eső állapotnak vége szakadna.

Bodnár István.

B-Gyarmat lelkes hölgyeihez!

Ha van nemzet, mely a köznapiság határain felül emelkedve, a dicsőség soha nem hervadó babérjait nyerte el; ha van nép, mely az isteni szabadság szárnyai alatt az idő vasfoga által soha el nem enyészíthető pantheonokat állított s magát halhatatlanná tette; ha van emberi lény, akinek nevét a dicsőség nyulbosa övedzi: azt a szépművészet iránti lángoló szeretet emelte ama pontra, mely bámulatra készítt.

A társadalmi öszlet, a kifejtett jognézetek mellett csak akkor éri el valódi rendeltetését, ha törekvése nem csupán az i g a z keresése felé irányul, hanem az emberi lélek nemesebb vágyának: a szépnak is csarnokokat emel.

Az előbbi állami fennmaradást, az utóbbi a létében biztosított társadalomnak dicsőséget szerez. Ez a dicsőség enyészthetetlen! Lykurg és Solonnak a társadalmi létért hozott intézményei, avagy a római institúciók alkalmazhatatlan és élővált művekké váltanak; de Homér művésze, Sophokles és Schakopeare személyei s ezen személyek által képviselt eszmék, nemcsak örök-ké megmaradnak, hanem fennenn fogják hirdetni nemzetük nagyságát.

A mely nemzetben, népbén, vagy emberi lényben nincs hajlam aszép-művészet iránt, ott az élet ösztöni, sivár és nemesebb czélokra meg nem felelő.

A szépművészetnek egyik és legjelentékenyebb ágát a dramaturgia képezi. A drámai költészet s annak művelése a nemzetek művelődési történetével esik egybe. Thespistól Schakopeareig, s innen a legújabb korig leghívebb mértéke volt ama fokoknak, melyek a nemzeteknek folytonos művelődését jelölték.

Lerázta az ama középkori felfogást, mely az isteni művészetet a paloták vad tivornyaiból száműző, s utálta a vándor „Minnesangerek“

utipontól ellepelt lantjaira; kivétva azt, hogy most e művészetnek minden nemzet méltó helyet jelöl. Jogosulatlan lett tehát ama nézet, hogy a színművészet, mely az emberi műveltebb kebelnek egyik kielégítendő igényét képezi, szegényletes mester-ség.

A színművészet senkire szőgyent nem hozott.

B-Gyarmat lelkes hölgyei! Azon tapasztalt szép szellem, mely városunkat épen hölgyeink minden nemeseért buzgó lelkelete mellett által-lengi, feleslegessé teszi a szavak buz-dító áramlatát akkor, mikor a szép mű-vészetért való lekesültségről van szó.

A hatvanas évek tanu bizonyos-ágai annak, hogy az akkor létesült műkedvelői társulat működése milyen üdvösen hatott a városi társadalmi élet fejlesztésére s mennyi jótékony-csélő öletet fel? Ha többet nem ho-zok fel, elég legyen megemlítenem, hogy a b. gyarmati kisedővő lételet, a nemzeti iskola berendezését e tár-sulat üdvös működésének köszönheti.

Kettős czél vezérelte ama bizott-ságot, mely a műkedvelői társulat megalakulását obajja keresztül vinni.

Az egyik: a művészet a má-sik: a jótékony-ságok előmozdítása

A férfi műkedvelők már sorakoz-tak; s a kibocsájtott aláírásai iven oly nevek aláírva, kiknek művel-tésége, szelid magaviselete és fellépési modora a garantiroztaa fennmaradást.

Hölgyeinktől függ a teljes meg-alakulás, tehát azon fontos kérdések megoldása: akarják e B-Gyarmaton a szép művészet iránti érzéket ébresz-teni, s ezáltal közvetve társadalmi életünk eddig sivárán hagyott me-zőjét a nemes élvezetek virágaival feldiszníteni? Akarják e ily nemes élvezetekkel összekötött társulati mű-köds által oly intézmények felseg-lését eszközölni, melyek csak ily úton várnak istápolást?

Horváth Danó.

Az intelligens kisbirtokos.

Mivelőds lovén az ember rendeltetése, a hazáját forrón szerető intelligens kisbirtokos alosztály nem hibázhat azért, hogy boldogabb időben intelligens jellegre tett szert, s hogy azt megtartani törekszik: de a műveltségnek mivel igényei is vannak, melyek a természeti életszükségletek körét meghaladják, — kis birtok szűk jövedelme az életszükségleteken túl menő magasabb igényeknek megfelelni nem képes. Ezen anomáliából az intelligens kisbirtokos háztartásában permanens defficit keletkezik, mely előbb utóbb tönkretjantásához vezet.

Az intelligens kisbirtokosnak kisbirtokát 1848 előtt teher nem nyomván, minden közadótól mint kis gazdaságnak korlátozt jövedelme mivel igényeit a hogy ugy, fedezni bírta; azon időben az olcsóbb nevelési czélokra való is kikerült, a főbb lét-feltételek nem hiányoztak; de a későbbben bekövetkezett nagy politikai s társadalmi átalakulás, s annak nyomában keletkező nagyobb terhek létfeltételeit gyökeresen megváltoztatván, anyagi életében inconven-tiákat idéztek elő, melyeknek valódi oka, a kisbirtok korlátozt jövedelmességében, s ezen alosztálynak intelligentiájából kifolyó s a kisbirtok szűk jövedelmével helyes arány-ban nem hozható nagyobb szükségleteiben keresendők.

Cikkünk szűk tere meg nem engedi, hogy ezen összhangtalanságot példával illusz-tráljuk. A ki ezen alosztály szűk jövedelmét s kiadásai közti nagy aránytalanságot hangosan beszélő számokból tözlösen meg-ismeri kívánja, vegyen fel egy 60 holdas kisbirtokot, számítsa ki annak legalább 1000 o. é. frt adósságot számba véve, köz-pészerű tisztá jövedelmét, s ebből vonja le a 3-4 nevelést igénylő gyermekkel megadott intelligens kisbirtokos családnak élelmi, ruházati, gyermek iskolázatai, s sok más apró kiadásait, s látni fogja a kiadások mérlegének tulsúlyát, s kiegyen-líthetlenségét.

Az öntentartási ösztön régen meggyő-zte az alosztályt arról, hogy ezen inconven-tientia csak is a kisbirtok jövedelmeinek lehető legnagyobb fokú emelése s életszük-ségeiteinek s minimumig való leszállítása által volna megszüntethető. Ne vádolja senki azzal, hogy megemelésének eszközeit meg nem ragadta. Ne vádolja senki azak-iserethiányával, sem tulzott igényekkel. A mit kisbirtokának okaszerű művelésére, s jövedelmeinek emelésére körülményei közt tenni lehetett, mindent megtett már, s előbb nem ismert nélkülözésekre vállalkozott

TÁRCZA.

GÖTTE lyrai költeményei.

Ford. SZÁSZ KÁROLY.

(folytatás és vége.)

A „velencei epigrammoknál“ még állapodjunk meg kicsinytük. Mindjárt az első számában van egész halom furcsaság: ez: „Cymbeltrommeln“ (réz-tányér!) így van fordítva: Dob, cimbal zenőd!... Ugy hangzik, mintha az a dob cimbalna is „zendülne“ is. Ha pedig ezt a két sort olvasunk el, az eredeti ösmérete nélkül:

Lágy ringással, bölcsőnek tetszik a sajka,
Rajta koporsónak tetszik a láda ne kem...

— Furcsának fog ugyan „tetszeni“ a két tetszik is, de rémségesen elfoglal az a „láda.“ Micsoda „láda“ is lehet az? Csak fel Göthet, s nézzünk utána hamar ab-ban a 8-ik epigrammban, s megtudjuk, hogy tulajdonképpen gondolával van dolgunk, melynek föléle kísé csak ugyan ravatal-szerű.

Az, hogy néhány sorral alább a „süsse“ csik-lándós, elég furcsa.

A többi szépségből is valamiké: „Kis bárány gyapját jó tapogatni puhán, — ha tannai vágyez, talján földön előgre találz.“ — Olaszországban az otya mért ésem? „mert istent abból szentel a

pap, biz azért!“ „Es a veronai Pál“ (Paolo Veronese!) — „a minőket festo pohárral“ (a hol festésről szó sincsen!), „s a megcsalt vendég bor helyen“ és „itt a vizet,“ „malmadba mily őri jöngés foga...“ (belő foga?) — alább „könyv lesz a lányból!“... „Egy ‘a mar’(!) ellisionak megjárja. S vajon mért kellett ezt átlitetni egy vilogított gyűjteménybe:

Elszivelek sokat én a mi másnak ter-biro volna,
Nyögödnél vinelem ég-akarátja szerint.
Még is van („négy is van“) méreg s ki-gyónál nekem utáltabb,
Főkép négy: pipaflut, hagyma, po-loska, s a...
A világ legnagyobb bombastja bizo-nyára ez:

Mint az apostolsak kendőbe bekötve sok állat
Tisztas tisztátlan jönked,
Édes a könyv...

De hát van-e több zagyvaság a híres „röka szoros egykor nagyebotom“...? féle bolondságban? van-e abban valami ér-telem?

Es nem folytatjuk tovább, most ez ma-gában is elegendő arra nézve, hogy minden erős kifejezésünket ismételjük. Na-gyobb bűnök ezek egy rossz pályázó drá-mánál! Ráillik az egésze amit e fordítá-sok egy helyén találunk: a nyelv „fene, darva, kemény!“

De végezzünk is valahára. Ime, látjuk milyen könnyű Göthe legvaskosabb fordítása, melyet megjelenésekor (hiszen akadé-miai szálitmány!) nyereségnek kör-tölt az irodalom! Veszteség, határozott pótolhatlan veszteség az, mely lehetlenné teszi más, képelebb talán első lelkesülé-snek egész hérvét egy ily kísértetbe öntő tehetőségnek nemcsak reményét is arra nézve, hogy műve sok évnél előbb világot láthasson, s maga helyét foglalhason a más, minden észetre természetes egyéniségek által elfog-lalt padon. Kritika aluli dolgok ellen igen, jóorvosságot tanácsol maga a szerző, is de akkor ő bíralt. A mi fordítóinkkal külön-ben furcsán vagyunk. Szász Károly fordításából a kisebbek gőnyörök: hogy milyenek Molière fordításai, azt egy fiatalíró puztán mára forrást: Bandissint la-pozgatva, régen kimutatta a „Figyelő egyik év folyamából, 90-100 oly hiba van ott felsorolva, a mi csak a kellő készlet s a franzia nyelv ösméreteken teljes hiá-gyára mutat. A Göthe lyrai költeményei-nek fordítását daczára annak, hogy nincs közte egy — kettőnél több kritikára ér-lemes darab, bosannával fogadták, s megadták neki a babértabinvis. Széberényi tót népdalait (bambússokkal!) és Döczy, ma-gyartalan „Faustját“ dics-zengő chórusok fogadták.

„Régi érdemek“ a egy-egy tekintélyes czég kárpótolnak mindent. Tessék elolvani a Bálinth Gyula Dante — fordítását a „M. O. és a N.“-ban, vagy az Erődi Hadizáj,

s eltűnőbhetünk rajta, hogy hát ez a kő-zé p e r ü s e z, a kit a világ irodalom-belle etagájában helyezték el? mert eszmé-ből ugyan nem találunk többet, mint a meny-nyit emberünk ökölel fölérni képes lehetett. Középszerű egyének nagy az, a mi leg-alább is hasonlít hozzá, és szűk chablonja-bor; ha valami magasabbra talál, azt eli-télti nem meri; felemelkedni hozzá nem tudván, lerájja magához a lábbaul fogja. Megtörténik viszont, hogy valami újíró vagy új dolgot kell az ily irodalmi szám-segletti másolónak előszó-r-saját tekin-télyének árnyékában bemutatni; s ekkor még inkább a középszerű lesz, a mi tetésztét megneri. Györy Vilmos töl (Tegner és Calderon hű fordítójától) így kapjuk Gan-galvez Diaz, Szász Károlytól Dorgant. Le-betnek nagy költők, de mi csak e fordítá-sokból ösmérjük s így igen haszontalanok-nak kellett találunk. Csak olyan fordítóknak nincs még, a milyen Mac person volt az angoloknak, ki maga teremtet Össiant. Csakó volt, de istenem — vedd cserébe ilyen csalásért és hamisításért valamennyi-jámbor műfordítókat, kik hitelbe vásárol-ják holmijokat a Musától!

E többi dolgokra példákat legközelebb.

Gáspárlmre.

Exaktól eltérőleg a II. k. fejezetben az oroszok egyetemes jogi rendelkezéseit olvassuk.

Mindjárt a 9dik §. szerint „a belügyminiszter oly vidékeken, hol a halálozás járvány nem léteben a rendes arányt tetemesen túlléptetve, saját küldöttje által e körülmény okait kinyomoztatja” stb. Egy másik §. a halálozás kötelezőségéről teszi „a lakbérlet legközelebbi tisztántartása tekintetéből, postáryok, mozdárok lecsapolását, kiszáritását, csatornázás behozatalát, növényzet eltetését; lakbázak építésénél a közegészségi feltételek ügyeembe vételét; az elárultásra szánt ház előleges szemle alá vételét, általában a piaci rendszert gyakorlását; iparüzletekre irányuló közegészségi felügyeletet; szállóházak, letelezők, dajkaságba adott kisdétek orvos rendőri felügyelet alá vételét; állatok részéről támadható veszélyek elleni intézkedéseket. Általában tárgyban gazdaság — mondhatni — szűfolt fejezet.

A III dik fejezet nemess irányát a 19ik §. törvényeknél megszokott száraz szavakban ugyan, de azért sok szépet, igaz ember szeretetet magába rejtve árulja el, mondván, hogy „a gyermekek egészségi állapota halálosági felügyelet és intézkedés tárgyát képezi: Intézkedés és iskolák iránt” csimén. Utálom alá roszai e fejezet egyik részében a törvény a nyilvános daj-

kaságba adott csecsemőket, de más gyermekeket is egészséges és beteg állapotjukban; másik részében pedig a tanítás jöteleményét elérteket a népiskolától kezdve s a középiskolán folytatva, az egyetemek külsőbenek utolsó állapokai.

A IVik rövid fejezet az állami fegyházak és börtönökre vonatkozó egészségügyi felügyelőkéről szól.

Ezektől eltérőleg a IIik fejezetben szorosan egészségügyi rendeleteket olvasunk. Mindjárt a nyújtás mindenkinek, ki oha tettel vagy tanácsal járulni képes, kötelesegekben áll.

Vlik fejezet az orvosi gyakorlatra jogositás.

A VIIik fejezet a szülésznői gyakorlatra jogositás feltételeiről szól.

A VIII ik fejezet a kuruzslást röviden de a hazai orvosok mondhatni egyhangú véleménye szerint — hatástalanul tiltja. A törvény és az orvosok felfogása közt feliratokban kifejezett különbséget, bár az nem csekély, roppant könnyen fel lehet tüntetni. A törvény ezen szűvegéből: „orvosi gyakorlatra nem jogosított egyéneknek betegket keresetképen” és „díjazás mellett”

szókat kértek kihagyni. De e kérés nem teljesült.

A IXik fejezet a köz és magán, törvényhatósági, községi vagy társulati körházak némely kellekeiről, a körházi ápolás — igazgatás — elengedő személyzettel való berendezés módzatairól a 15. § ban kimondóleg rendelkezik.

A „tébolydai ügy” című Xik fejezet, tekintettel az elméleti betegségek lehető meggyógyítására s kiváló tekintettel arra, hogy senkit magányjogi viszonyaiában a tébolydákba juttatás által megzavarni ne lehessen, körülményesen intézkedik.

A XIik fejezet felibe az van írva, hogy „vasúti és hajózási egészségügy.” Azonban ez a rövid fejezet, a címe alá vett ügyben — a jogászok szavaival élve — érdemlegesen nem intézkedik, csupán csak kitérást nyújt e téren teendő intézkedésekre.

(Folytatjuk.)

Nyílt-tér.

Nyilatkozat.

F. évi október 18-án Vaisz Jónásfele csödben történt tömeggondnok választásánál sem személyesen nem szavaztam, sem pedig mást szavazati jogommal fel nem ruháztam, s nevemet a választók listájából kitörölttettem. B. Gyarmaton 1876. október hó 19-én. Dr. Lövy Nándor.

Szerkesztői üzenetek.

Pest. Ny. F. urnak. Fővárosi leveléno tárgya az őszi löversenyekről, a központi lapokban elég bőven közzé van téve. „Jogos-e a halálbüntetés” értekezlete Beccaria óta száz és száz alakban és jobban vitatott meg; különben is lapunk körét túlhaladja. „Az orvos jutalma” gyöngö a közlésre, jobbák létében: Losoncz. Későn érkezett. Küzöljük jövőre?

Felolós szerkesztő:
Horváth Danó.

H I R D E T É S E K.

Haszonbérlet.

A divényi seniorális uradalom részéről közhirrő tétetik, hogy a lónyabányai, a turicskai és vámosfalvi erdőkben az idei makkoltatási jog haszonbérbe adatik.

Bérleti szándékozók bővebb felvilágosítást nyerhetnek a turicskai erdősz, a divényi erdőlovag, vagy az uradalmi felügyelőségtől Zsélyben.

H I R D E T M É N Y.

A rimóczi közbirtokosság tulajdonát képező Rimóc községben gyakorlot egész éves italmérési jog, valamint a csitári közbirtokosság tulajdonát képező Csitár községben gyakorlot szinte egész éves italmérési jog jövő 1877-ik évi január 1-től egymás után következő hat évre f. évi november hó 10-én reggeli 10 órakor nyilvános árverés mellett Tersztyánszky István szécsény uradalmi ügyvéd lakán Szécsényben haszonbérbe adatni fognak. — feltételek ugyanott bármikor megtudhatók.

Tersztyánszky István,
szécsény urad. ügyvéd.

Eladás.

Özvegy Bazalla Gyuláné asszonynak Szécsényben a nagy vendégfogadó általellenében lévő sarokháza, öt szoba, két konyha, kamra, pincze, nagy kocsiszin és istálló, tágas udvarral s kerttel, szabad kézből eladandó. — A venni kívánók bővebb értesítést nyerendnek Emberger Ferencz urnál Szécsényben.

Hirdemény.

Vagyonbukot Weisz Jónás csödtömegéhez tartozó s a zaborai birtokon lévő 2 kazal tavali 1 kazal idei széna, 2 kazal idei sarju. öt szekérnyi köles szalma és 3 szekérnyi tisztabuza szalma f. évi november 2-án reggeli 9 órakor a helyszínén nyilvános árverés útján el fog adatni.

Kelt B.-Gyarmaton 1876 okt. 19-én.

a csödválasztmány.